Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – További észrevételek: Ajánlás tanácsi ajánlásra az euróövezet gazdaságpolitikájáról

(COM(2021) 742 final)

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2023/C 75/07)

Előadó: **Juraj SIPKO**

Közgyűlési határozat:	2022.3.22.
Jogalap:	eljárási szabályzat 52. cikk (2) bekezdés
	saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2022.10.6.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2022.10.27.
Plenáris ülésszak száma:	573.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	170/1/2/

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az EGSZB megállapítja, hogy az euroövezet és az Európai Unió jelenlegi gazdasági fejlődését különösen nagyfokú gazdasági, geoökonómiai és politikai bizonytalanság jellemzi. Ez a bizonytalanságot két jelenleg is meglévő rendszerszintű sokkhatás váltotta ki, nevezetesen a Covid19 folyamatos jelenléte és az Ukrajna elleni orosz invázió. Új kockázatot jelent továbbá a nemzetközi kereskedelem, a fizetési, tőke- és pénzügyi piacok, valamint a feldolgozóipar, a kutatás és a közlekedés ágazatainak széttöredezettsége is. A rendszerszintű kockázatok hatalmas mértékű államadósság-felhalmozódásához és az infláció növekedéséhez vezettek. A legnagyobb kihívást azonban továbbra is az éghajlatváltozás kezelése jelenti az euroövezet és az uniós tagállamok számára.

1.2. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy a Covid19 folyamatos jelenléte elleni küzdelem még korántsem ért véget. Ezért minden érdemi és rendszerszintű intézkedést meg kell tenni a betegség leküzdése érdekében, ugyanakkor fel kell készülni más lehetséges járványokra és világjárványokra is. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy – ahogyan azt az elmúlt két év tapasztalatai is megerősítették – a befektetések az egészségügyi ágazatban hozzák a legnagyobb megtérülést.

1.3. Az EGSZB támogatja az orosz agresszió és az ukrajnai háború befejezését, valamint Ukrajna területi integritásának helyreállítását. Ez megteremtheti a reziliens, inkluzív és fenntartható gazdasági növekedés feltételeit az euroövezet országaiban és az Európai Unió tagállamaiban.

1.4. Az EGSZB szorosan figyelemmel kíséri az igen kedvezőtlen inflációs tendenciákat, amelyek főként a nyersanyag-, élelmiszer- és energiaárak emelkedéséből erednek, beleértve az ellátási láncok megszakadását. Ebben a helyzetben a kamatlábak emelése nem feltétlenül hatékony eszköz. A túl szigorú monetáris politika növelheti a recessziós kockázatokat is, és késleltetheti az energetikai átállásba történő magánberuházásokat, amelyekre pedig sürgősen szükség van. Ezért az EGSZB azt ajánlja, hogy az EKB végezzen megfelelő arányossági értékelést, gondosan elemezve a szigorított monetáris politika mellékhatásait és a hosszú távú árstabilitási célokra gyakorolt következményeit. Az EGSZB szorgalmazza ugyanakkor, hogy az Európai Központi Bank az EU gazdasági fellendülésének veszélyeztetése nélkül csökkentse a maginflációt. A fent említett kockázatok miatt az EKB-nak óvatosan kell eljárnia a monetáris politika normalizálása során.

1.5. A meredeken emelkedő energia- és élelmiszerárak miatt az EGSZB azt ajánlja, hogy a legkiszolgáltatottabb népességcsoportok, köztük a középosztály leginkább érintett szegmensei számára a nemzeti gazdaságpolitikai döntéshozók hozzanak létre egy működőképes és hatékony szociális védőhálót, amelyből senki sem marad ki.

1.6. Az EGSZB-t aggodalommal tölti el az államadósság folyamatos felhalmozódása, ezért a középtávú költségvetési konszolidáció irányába mutató lépéseket javasol. A nemzeti költségvetések feltöltésére az EGSZB szerint lehetőséget nyújt a méltányos adóztatás, emellett pedig a közpénzek hatékony felhasználása.

1.7. Az EGSZB rámutat, hogy az általános mentesítési rendelkezés Covid19 miatti aktiválása helyes döntés volt. Bár a rendelkezést 2023-ig kiterjesztették, a rendszerszintű kockázatok fennmaradása esetén meg kell fontolni a további meghosszabbítást. Az EGSZB ezért azt várja az Európai Bizottságtól, hogy haladéktalanul készítsen elő konkrét lépéseket a Stabilitási és Növekedési Paktum megreformálására.

1.8. Történtek ugyan előrelépések a pénzügyi unió létrehozása felé, de a bankunió és a tőkepiaci unió kiteljesítésére irányuló valamennyi érdemi és rendszerszintű intézkedést el kell fogadni és végre kell hajtani. E tekintetben az EGSZB arra kéri a felelős szervezeteket és az illetékes intézményeket, hogy fogjanak össze a pénzügyi unió létrehozása érdekében.

1.9. Az EGSZB felhívja a figyelmet a széttagoltság negatív hatásaira, és rámutat az euroövezet piacain belüli államkötvénypiac instabilitására. Az EGSZB ezért üdvözli az Európai Központi Bank 2022. június 15-i bejelentését, miszerint az euroövezet széttagoltságának kezelésére irányuló intézkedéseket készít elő.

1.10. Az EGSZB támogatja az euroövezet gazdaságainak átalakítását, ugyanakkor rámutat az éghajlatváltozással összefüggő egzisztenciális kockázatra. Ennek fényében és az előre nem látható összetett geoökonómiai fejlemények ellenére javasolja a megújuló energiaforrásokra való áttérést, valamint a helyreállítási terv keretében rendelkezésre álló pénzügyi források és más pénzügyi források felhasználását, többek között a magánszektor finanszírozásának támogatására.

1.11. Más uniós országokhoz hasonlóan jelenleg az euroövezet országai is rendszerszintű sokkokkal, kockázatokkal és fenyegetésekkel szembesülnek. Tekintettel tehát arra, hogy az emberiség jelenleg kritikus időszakot él át, az EGSZB arra kéri az összes országot és az illetékes nemzetközi intézményeket, hogy működjenek együtt a világban jelenleg tapasztalható, történelmileg példátlan rendszerszintű sokkok, kockázatok és fenyegetések kezelése érdekében. Az intézkedések elfogadásának és végrehajtásának késlekedése messzemenő következményekkel járhat, nemcsak az anyagi veszteségek, hanem – mindenekelőtt – az emberi életek tekintetében is.

2. **Előzmények és háttér**

2.1. Jelenleg két valódi rendszerszintű sokkhatás érvényesül – a Covid19 és az Ukrajna elleni orosz invázió –, amelyek az ezek nyomán kialakult geoökonómiai széttöredezettséggel együtt nagyfokú bizonytalanságot eredményeztek. Ezt tetézi, hogy az emelkedő nyersanyag- és élelmiszerárak jelentős társadalmi-gazdasági kockázatokhoz vezettek mind az euroövezetben, mind az EU-ban. Az éghajlatváltozás jelentette egzisztenciális fenyegetés fényében az euroövezet és az EU tagállamai számára az egyik legnagyobb kihívás a zöld gazdaságra való átállás.

2.2. A mai gazdasági fejleményeket az euroövezet országaiban példátlan valós külső sokkok kísérik. Ezért az alapul szolgáló makrogazdasági mutatók szempontjából ezek a fejlemények nem tekinthetők stabilnak. Mindemellett egyes euroövezeti tagállamok hosszú ideje fennálló strukturális kihívásokkal néznek szembe a fenntartható, reziliens és inkluzív gazdaság kiépítése felé vezető úton.

2.3. E két rendszerszintű sokk előtt az infláció szinte valamennyi euroövezeti tagállamban viszonylag alacsony volt. Már a klímaválság kialakulása előtt is viszonylag alacsonyabb inflációs rátákat mértek, sőt, egyes euroövezeti országokban defláció volt. Napjaink inflációs dinamikája szükségessé teszi az EKB eszköztárának széles körű alkalmazását. Jelenleg az euroövezetben az infláció jelenti az egyik legnagyobb kockázatot a fenntartható, reziliens és inkluzív gazdasági növekedés szempontjából. Az infláció csökkentése és stabilizálása, illetve az inflációs célon belül – azaz 2 % alatt – tartása nem érhető el az Európai Központi Bank monetáris politikájának megfelelő módosítása nélkül. Ezzel összefüggésben az EKB Kormányzótanácsa megtette azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek az EKB árstabilitásra és pénzügyi stabilitás megőrzésére vonatkozó megbízatásának teljesítéséhez. A közeljövőben fontos, hogy az EKB óvatosan járjon el a monetáris politika normalizálásában.

2.4. Az infláció az európai monetáris unió létrehozása óta most a legmagasabb. Ennek oka egy sor olyan tényező, amelyek az inflációs ráták fokozatos emelkedéséhez vezettek, még az egyre mélyülő globális Covid19-válság idején is. Az euroövezetben most zajló gazdasági fellendülés – a kínálat csökkenésének eredményeképpen – tovább súlyosbította ezt a negatív tendenciát. Az Ukrajna elleni orosz invázió szintén hozzájárult az árak emelkedéséhez. Jogosan merül fel a kérdés,

hogy az Európai Központi Bank monetáris politikája a rendelkezésére álló összes eszközt felhasználva milyen mértékben képes lassítani az infláció növekedését, és képes-e fokozatosan visszatérni a deklarált inflációs célhoz, illetve a célérték alatt tartani az inflációt anélkül, hogy veszélyeztetné a közös valuta stabilitását és a Covid19-válságból való gazdasági kilábalást.

2.5. A jelenlegi inflációs tendenciák nem átmenetiek és nem rövid távúak (amint azt 2021 őszén megállapítottuk), hanem nagyfokú bizonytalanságról árulkodnak. A tavalyi év második felében az áremelkedést elsősorban az energiaárak, az ellátási láncok zavarai, a nyersanyagárak szokatlanul meredek emelkedése és a magasabb szállítási költségek okozták. Tekintettel arra, hogy a jelenlegi árdinamika okai összetettek, a monetáris politika önmagában nem fogja tudni visszaszorítani az inflációt. Elengedhetetlen az energiaimport diverzifikálása és ezáltal az orosz energiaellátástól való függőség csökkentése. A diverzifikáció emellett történelmi lehetőséget kínál az euroövezet tagállamainak arra, hogy sürgős strukturális reformokba kezdjenek (például közigazgatási reformok, igazságügyi reformok, a jogállamiság megerősítését célzó reformok), és csökkentsék a hagyományos energiahordozók behozatalától való függésüket. Ezen túlmenően piaci beavatkozásra van szükség a jelenlegi ingadozó árak energiapiaci dinamikájának ellenőrzése érdekében. E tekintetben az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásra irányuló javaslatát.

2.6. Ugyanakkor tény, hogy számos vállalat az emelkedő energiaárak ellenére is képes volt növelni fajlagos nyereségét. Az EKB elemzése azt mutatja, hogy a nyereségek jelentősen hozzájárultak az általános belföldi inflációhoz, mivel a vállalatok áthárították a magasabb költségeket, és így megvédték és növelték a haszonkulcsokat. Az energiaágazatban végrehajtott piaci intervenciók szintén korlátozhatják az árdinamikát.

2.7. A jelenlegi áremelkedések elsősorban a kínálathoz kapcsolódnak. Ez a tendencia kedvezőtlenül befolyásolja az euroövezet versenyképességét, magasabb költségekhez vezet, és felfelé nyomja a béreket és fizetéseket egy olyan időszakban, amikor gazdasági visszaesés tapasztalható. Ha ez a kedvezőtlen tendencia folytatódik, az potenciálisan stagflációhoz vezethet (bár jelenleg az euroövezet egészében ez nem áll fenn). Ha a történeti adatokat nézzük, stagfláció csaknem 40 évvel ezelőtt volt utoljára. Nem zárható ki, hogy ha a külső rendszerszintű sokkhatások fennmaradnak, az nemkívánatos stagflációhoz vezethet. Másfelől az EGSZB rámutat arra, hogy ha az alacsony és közepes jövedelműek reálbére csökken, az kedvezőtlen hatással lehet a keresletre.

2.8. 2021-ben az euroövezet tagállamaiban viszonylag kedvezően alakult a gazdasági növekedés, és nem várható, hogy a nagyfokú gazdasági bizonytalanság miatt erőteljesen csökkennek a beruházások és a kereskedelmi forgalom. A globális Covid19-válság elmélyítheti a gazdasági növekedés tekintetében az euroövezetben meglévő különbségeket, ha nem kerül sor strukturális reformok elfogadására és végrehajtására. A különbségek növekedése felé irányuló tendencia jelentős hatással lehet a konvergenciára, és súlyosbíthatja ezt a kedvezőtlen fejleményt az euroövezet tagállamaiban.

2.9. A beruházások potenciális növekedésével kapcsolatos kilátások rövid távon nem biztatóak. A Covid19 utáni helyreállításhoz elfogadott eszközök (Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz) felhasználása az ukrajnai háború okozta beruházási bizonytalanság miatt némileg visszafogottabbá vált. Ezért fontos, hogy az egyes gazdaságok képesek legyenek kezelni a kereskedelmi és beruházási áramok folyamatos zavarait és a globális gazdaság tartós bizonytalanságát, de főként a nagy fokú bizonytalanságot az euroövezethez tartozó tagállamokban.

2.10. A gazdasági lassulás további oka a háztartásokat érintő jelentős energiaár-emelkedés. Néhány tagállam az áremelkedés kezelésére különböző intézkedéseket hozott, így például támogatásokat biztosított, módosította a héa-szabályokat, valamint kiegészítő szociális hozzájárulásokat nyújtott és a legalacsonyabb jövedelmű háztartások számára szociális energiaárakat állapított meg. Újra kell tehát gondolni és hatékonyabbá kell tenni a háztartások energiafelhasználását, valamint meg kell változtatni az energiafogyasztási szokásokat. Az energiaárak emelkedése ahhoz vezetett, hogy más termékek, amelyek iránt mostanra csökkent a kereslet, fokozatosan kiszorultak a fogyasztói kosárból. Ezenkívül a háztartásokat érintő magasabb energiaárak a háztartások fogyasztási szokásainak megváltozásához és bizonyos cikkek fogyasztásának jelentős csökkenéséhez vezetnek. Az energia azonban alapvető árucikk, és a felhasználása csak korlátozott mértékben csökkenthető, ami azt jelenti, hogy különösen a szegényebb háztartások szenvedik meg ezeket az áremelkedéseket.

2.11. A Covid19 nagyon kedvezőtlen hatással volt az euroövezet tagállamainak államháztartására. A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése a Covid19-válság kezelése érdekében 2020 márciusában lépett életbe. Ezenkívül létrehozták az állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keretet, amely az üzleti szektor támogatása, valamint a társadalmi stabilitás fenntartása érdekében lehetővé teszi a költségvetési ösztönzők nagyarányú alkalmazását.

2.12. A költségvetési válaszlépések és a gazdasági teljesítmény visszaesése az államadósság-ráták jelentős növekedését eredményezték, különösen néhány magas adóssággal rendelkező tagállamban. Az államadósság fenntarthatóságának az államadósság fokozatos csökkentése révén történő további biztosítása kiemelkedő fontosságú. Mivel az energiaárak középtávon továbbra is magas szinten maradnak, a piaci és árképzési mechanizmusok felülvizsgálatára, valamint további költségvetési támogatási intézkedésekre lesz szükség az energiaárak emelkedése által különösen érintett háztartások és vállalatok támogatása érdekében.

2.13. A biztonságra és más kritikus prioritásokra fordított kiadások növekedése az euroövezet világgazdasági pozíciójának átmeneti romlásához vezethet. Mindezek fényében az euroövezet tagállamai előtt az a nagy kihívás áll, hogy lépéseket tegyenek a fenntartható gazdasági növekedés irányába, és megőrizzék az euroövezet gazdasági részesedését más globális versenytársakkal szemben, és ehhez minden rendelkezésre álló eszközt felhasználjanak, hatékony egyéni politikákkal kiegészítve azokat, a diplomáciai eszközöket is beleértve.

2.14. A közelmúltban, 2021 májusában kezdődően az euro amerikai dollárral szembeni árfolyama a kedvezőtlen geopolitikai fejlemények következtében romlott. Az euro, a második legjelentősebb tartalékvaluta leértékelődése elsősorban az Európai Központi Bank és az Amerikai Egyesült Államok Szövetségi Tartalékrendszere (Federal Reserve System, FED) által folytatott eltérő monetáris politikából ered.

2.15. Az Európai Bizottság a fenti elemzésekre támaszkodva bemutatta gazdasági előrejelzését (2022. július), amelyet elsősorban az ukrajnai fejlemények határoznak meg. Ez az előrejelzés abból indul ki, hogy az idén a gazdasági növekedés az EU tagállamaiban 2,7 %, az euroövezetben pedig 2,6 % lesz, jövőre pedig 1,5 %-ra, illetve 1,4 %-ra csökken az Európai Bizottság prognózisa szerint. Az átlagos inflációs ráta idén az előrejelzések szerint az EU-ban és az euroövezetben egyaránt 7,6 % lesz, míg jövőre várhatóan 4,6 %-ra, illetve 4 %-ra csökken.

3. **Általános megjegyzések**

3.1. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az euroövezet országainak rövid-, de középtávú gazdasági fejlődését is nagymértékben befolyásolja, illetve befolyásolhatja az Ukrajna elleni orosz invázió hatása. Ez a kedvezőtlen fejlemény rendszerszintű, amelyre a háború utáni történelemben nincs példa. Ezért nagyon nehéz összehasonlítani más olyan sokkokkal, amelyek történelmileg negatív hatással voltak az euroövezet gazdasági fejlődésére. Mindenesetre nagyon nagy bizonytalanság jellemzi a helyzetet, ami megnehezíti a jövőbeli fejlemények meghatározását.

3.2. Az EGSZB rámutat, hogy az euroövezet országaiban az alapul szolgáló makro- és mikrogazdasági mutatók nem túl biztató pályát rajzolnak ki. A bizonytalanság szintje különösen magas. Számos ismeretlen – főként geopolitikai és gazdasági természetű – változó lehet befolyással a már egyébként is rendkívül nagyfokú bizonytalanságra.

3.3. Az EGSZB úgy véli, hogy az infláció alakulása nagy kockázatot jelent az euroövezet országainak társadalmi-gazdasági fejlődésére. A jelenlegi inflációs kockázat elsősorban az ellátással és az értékláncok megszakadásával függ össze. Az ukrajnai fejlemények, különösen az energiahordozók, köztük a nyersanyagárak terén tapasztaltak, valamint a Covid19 terjedésének megfékezésére irányuló intézkedések változásokhoz vezettek a kínálati oldalon.

3.4. Napjaink inflációs dinamikáját tekintve az EKB eszköztárának széles körű alkalmazására van szükség ahhoz, hogy egy laza monetáris politika segítségével elérjük az árstabilitást. Az EKB-nak óvatosan kell eljárnia a monetáris politika normalizálása során. Sőt, a monetáris politika várhatóan továbbra is támogatja az euroövezet tagállamainak gazdaságpolitikáját.

3.5. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az inflációs kockázatot nem sikerült megfékezni a tagállamokban, és a megszüntetésére tett kísérletek csak részleges hatásúak. Tekintettel az infláció jelenlegi kedvezőtlen alakulására és annak a háztartásokra gyakorolt hatására, valamint a versenyképesség alakulására, az EGSZB arra kér minden illetékes és felelős intézményt, hogy sürgősen fogadják el és hajtsák végre a negatív ársokkok ellensúlyozását szolgáló összes lehetséges intézkedést. Ezzel egy időben meg kell akadályozni az euroövezet államkötvénypiacainak turbulenciáit ([1]).

3.6. Az EGSZB üdvözli a REPowerEU program közzétételét. Az EGSZB várakozása szerint ez a program hozzájárul az Orosz Föderációból származó energiahordozóktól való függés fokozatos csökkentéséhez, valamint lehetőséget kínál a legnagyobb költségkockázatok fokozatos kiküszöbölésére, amelyek nagymértékben veszélyeztetik az árstabilitást az euroövezet országaiban.

3.7. Az EGSZB várakozása szerint a REPowerEU két további jelentős eredményt hozhat: i. a REPowerEU a beruházások jelentős növekedését válthatja ki a kiválasztott ágazatokban és területeken, valóra váltva így egy, az Ukrajna elleni orosz invázió előtt megszületett elképzelést. Az alapgondolat szerint az idei év jelentős lesz a beruházások növekedése szempontjából, különösen a kiválasztott közérdekű területeken; ii. a REPowerEU-nak ezenkívül jelentős mértékben elő kell segítenie a jelenlegi generáció előtt álló legfontosabb strukturális változtatásokat, megvalósítva az euroövezet gazdaságainak versenyképesebbé, fenntarthatóbbá és reziliensebbé tételére irányuló fő célkitűzéseket, hogy elérhetők legyenek a zöld megállapodásban meghatározott kiemelt célok.

3.8. Az EGSZB szorosan figyelemmel kíséri, hogyan csoportosítják át alapvetően a beruházásokat az eredeti beruházási tervekhez képest. A beruházások növekedése várhatóan alacsonyabb lesz azokban az ágazatokban, amelyek az energiaszerkezet átalakításához és a zöld megállapodás uniós országok számára meghatározott prioritásainak végrehajtásához kapcsolódnak. Nem világos, hogy milyenek lesznek a kilátások a közvetlenül nem kapcsolódó ágazatokban és területeken. Ennek fényében fontos tapasztalat lesz, hogy miként fejlődnek a hagyományos gazdasági ágazatokban működő (nem stratégiai szükségességű vagy világszintű kiválóságra törekvő) kis- és középvállalkozások, az egyes régiókban rejlő lehetőségek kihasználásával.

3.9. Az EGSZB határozottan támogatja, hogy ne csak a jelenlegi legfontosabb prioritások teljesítését vegyék kellően figyelembe, hanem a régiók, az euroövezet és az EU egészének egységes innovációs teljesítményét is. E cél alábecsülése súlyosbíthatja az euroövezet és az uniós tagállamok régiói közötti széttartó tendenciákat.

3.10. Az EGSZB üdvözli, hogy a korábban kevésbé fejlett euroövezeti tagállamok növekedésének köszönhetően, amelyek hosszú távon az euroövezet átlagánál nagyobb ütemben növekedtek, erősebb konvergencia alakulhat ki. Ebben az összefüggésben meg kell jegyezni, hogy a Covid19 és a jelenlegi ukrajnai háború elmélyülő különbségekhez és széttartó folyamatokhoz vezethet az euroövezet tagállamaiban, ami nem segíti a Maastrichti Szerződésben megfogalmazott alapgondolatok megvalósítását.

3.11. Az EGSZB üdvözli és támogatja az uniós tagállamokban folytatott, az államháztartás új intézményi kereteinek kialakításáról szóló vitát. Ebben az összefüggésben az EGSZB rámutat arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum költségvetési szabályainak aktualizálása mindenekelőtt azzal a kihívással jár, hogy a pénzügyi fenntarthatóságot össze kell egyeztetni a nyilvánvaló állami beruházási igényekkel.

3.12. Az EGSZB úgy látja, hogy van lehetőség a fenntartható államadósság biztosítására irányuló különböző típusú politikák közötti kölcsönös koordinációra és kapcsolatokra. Továbbá indokolt esetben támogatni kell az olyan költségvetési stratégiákat, amelyek összhangban vannak a költségvetési korrekció középtávú, helyreállításra és rezilienciaépítésre irányuló megközelítésével. Az EGSZB reális és működőképes megoldások megtalálását várja, amelyek révén létrejön egy az államháztartással kapcsolatos platform, amelyet haladéktalanul meg kell valósítani.

3.13. Tekintettel arra, hogy a Covid19-válságot követően az állami költségvetések feszítettek, a háztartásokat és a vállalatokat az energiaválság kezelésében támogató további kompenzációs intézkedéseknek célzottaknak és hatékonynak kell lenniük. Az EGSZB megérti és tiszteletben tartja, hogy jelenleg indokolt a biztonsági, humanitárius és szociális szükségletek védelme, és hogy mindez hatással van az euroövezet nemzeti költségvetéseire. Ezzel összefüggésben az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság döntését a Stabilitási és Növekedési Paktum mentesítési rendelkezésének meghosszabbításáról, és kéri az Európai Bizottságot, hogy mielőbb terjesszen elő konkrét reformjavaslatokat a Stabilitási és Növekedési Paktummal kapcsolatban.

([1]) Az EGSZB ezért üdvözli az EKB 2022. június 15-i bejelentését, mely szerint egy olyan eszköz kidolgozását tervezi, amelynek célja az euroövezet széttagoltságának megszüntetése.

3.14. Az EGSZB több ízben megállapította, hogy miképpen a múltban, úgy most is – sőt, most különösen – nagyobb erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy az euroövezet nemzetközi környezetben elfoglalt pozíciója megerősödjön. Jelenleg az euroövezet gazdaságai az általános biztonsági kockázatokhoz és a strukturális változásokhoz kapcsolódó új kihívásokkal néznek szembe. Emellett a gazdasági és politikai fejlemények befolyásolhatják az euro helyzetét a nemzetközi monetáris és fizetési rendszerben. Az orosz agresszió vége, az ukrajnai háború lezárása és Ukrajna területi integritásának helyreállítása a világgazdaság élénküléséhez és ezen belül az euroövezet gazdaságának megerősödéséhez vezethet.

4. **Részletes megjegyzések**

4.1. Az EGSZB meg van győződve arról, hogy az euroövezet tagállamai viszonylagos társadalmi-gazdasági stabilitásának biztosítása érdekében – a növekvő infláció és államadósság kockázatával összefüggő, nagyfokú geopolitikai és gazdasági bizonytalanság jellemezte jelenlegi helyzetben – fontos lesz a megfelelő prioritásokra összpontosítani a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásainak lehívásakor. Ez az eszköz lehetővé teszi az uniós tagállamok számára, hogy közösen bocsássanak ki kötvényeket a tőkepiacokon, és eddig igen eredményesnek bizonyult. Az EGSZB ezért kifejezetten támogatná, hogy ezt a jövőben is alkalmazzák a gyakorlatban. Ehhez kapcsolódóan az EGSZB lehetőséget lát a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz 2026 utáni felhasználására.

4.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy Oroszország Ukrajna elleni folyamatban lévő inváziója nem kívánt recesszióhoz, vagy akár stagflációhoz vezethet az euroövezet egyes országaiban. Ezért nagyobb szükség van, mint valaha e kedvezőtlen fejlemények gondos nyomon követésére és az ezekkel szembeni megelőző intézkedésekre.

4.3. Az EGSZB megállapítja, hogy a munkanélküliség és a munkaerőpiaci tendenciák viszonylagos stabilitást mutatnak. Az EGSZB ugyanakkor kiemeli, hogy a 2008 előtti időszakhoz képest viszonylag nagy eltérések vannak a nemzeti munkanélküliségi ráták között. Néhány euroövezeti tagállamban a strukturális munkanélküliség a jellemző, amely a szakképzett munkaerő hiányával párosul. A magasan képzett munkaerő relatív hiánya oda vezet, hogy bizonyos ágazatokban és területeken nincs elegendő mozgástér a versenyképesség növelésére. Ebben az összefüggésben az EGSZB megállapítja, hogy az euroövezet tagállamaiban és az EU-ban még mindig elegendő és kiaknázatlan lehetőség van a továbbképzésre és az átképzésre.

4.4. Az EGSZB-t nagyon aggasztják az euroövezet tagállamaiban és az EU-ban az egyenlőtlenségek terén megfigyelhető negatív tendenciák és a növekvő szegénység. A tágabb értelemben vett egyenlőtlenség nagymértékben a globális pénzügyi válság öröksége. A Covid19 tovább súlyosbította ezt a kedvezőtlen tendenciát. Az emelkedő energia- és élelmiszerárak jelenleg a legkiszolgáltatottabb népességcsoportokat, valamint az alacsony és közepes jövedelmű háztartásokat sújtják. Ezért az EGSZB arra kér minden illetékes intézményt, hogy sürgősen hozzanak létre egy hatékonyan működő szociális védőhálót, amelyből senki sem marad ki.

4.5. Az EGSZB ismételten felhívja a figyelmet a további mutációk, világjárványok és járványok lehetséges és előre nem látható kialakulására. A Covid19 megjelenése és gyors terjedése rávilágított arra, hogy az egészségügyi ágazat rendkívül felkészületlen volt a világjárványra. Ezért elengedhetetlen az alaposabb felkészülés, de mindenekelőtt az e területen illetékes szervek és intézmények felelősségteljesebb politikája. Az EGSZB megjegyzi, hogy – amint azt az elmúlt két év fejleményei megmutatták – az egészségügybe és a megelőzésbe történő befektetések hozzák a legnagyobb megtérülést.

4.6. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a Covid19-járvány kitörése óta a további likviditás biztosításának támogatása volt a helyes döntés. Tekintettel azonban arra, hogy egyes konkrét műveleteket felfüggesztettek, most bizonyos vállalkozások fizetőképességének biztosítására kell összpontosítani. A világjárványt követő növekedés támogatásához további likviditásra is szükség lesz. Az EGSZB ezért alapvető fontosságúnak tartja a tőkepiaci unió és a bankunió létrehozásának előmozdítását.

4.7. Az EGSZB rámutat arra, hogy a világgazdaság szétaprózódása folyamatban van. Az Ukrajna elleni orosz invázió a nemzetközi kereskedelem, a nemzetközi fizetések, a nemzetközi valuta-pénzügyi kapcsolatok, a nemzetközi közlekedés, a nemzetközi tudomány és kutatás, a globális értékláncok és más területek széttagoltságához vezetett. Ez a folyamat rendkívül erős negatív hatást gyakorolt az euroövezeti országok társadalmi-gazdasági fejlődésére.

4.8. Az EGSZB megjegyzi, hogy a jelenlegi nagyfokú gazdasági és geoökonómiai bizonytalanság, amelyhez magas kockázatok társulnak, az európai integrációs projekt egész eddig történetének legösszetettebb helyzete. Tekintettel a jövőbeli társadalmi-gazdasági fejlemények kiszámíthatatlanságára, nagy szükség van arra, hogy az illetékes intézmények számos intézkedést fogadjanak el és hajtsanak végre az euroövezeti tagállamok gazdaságait érő külső sokkhatások csökkentése és megszüntetése érdekében.

Kelt Brüsszelben, 2022. október 27-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG